

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2011-12

ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΡΕΥΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ

Λεωνίδας Μαρούδας
Καθηγητής

Διδακτικές Σημειώσεις για το Μάθημα Διοίκηση και Οργάνωση
Επιχειρήσεων ΙΙ'.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή των σημειώσεων, χωρίς τη ρητή εξουσιοδότηση του συγγραφέα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙ - ΠΡΟΛΟΓΟΥ	6
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	8
ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	10
1.1 Έννοιολογικός προσδιορισμός και τυπολογία των οργανώσεων	11
1.2 Οι οργανώσεις ως “ανοικτά οικονομικά και κοινωνικά συστήματα” .15	
1.2.1 Έννοια και χαρακτηριστικά των ανοικτών συστημάτων	15
1.2.2 Οι Οικονομικές Οργανώσεις και το Περιβάλλον τους.....	18
1.3 Η έννοια της διοίκησης (management) και του διοικητικού στελέχους (manager).....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	33
ΟΙ ΑΡΧΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΕΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙ- ΣΤΗΜΗ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΩΣ “ΚΛΕΙΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ” ...	33
2.1 Η “επιστημονική” οργάνωση της εργασίας.....	34
2.1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	34
2.1.2 Το Θεωρητικό Πλαίσιο του Ταυλορισμού	35
2.1.3 Η Εφαρμογή της “Επιστημονικής” Οργάνωσης της Εργασίας	43
2.2 Η σχολή των ανθρώπινων σχέσεων.....	48
2.2.1 Η Εμπειρική Έρευνα στο Hawthorne	49
2.2.2 Η ανάπτυξη της σχολής των “ανθρωπίνων σχέσεων”	52
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	56

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	56
ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ	56
Εισαγωγή	57
Τρεις καθοριστικοί παράγοντες για τον Οργανωτικό Σχεδιασμό	57
Ένα Εισαγωγικό παράδειγμα: “Γενική Αναδιοργάνωση της G.M.”	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	67
ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ	67
3.1. Δυνάμεις και κατηγορίες περιβάλλοντος.....	68
3.2. Σταθερό Περιβάλλον	74
Περιγραφή	74
Ανάλυση συγκεκριμένης περίπτωσης : “Αλυσίδες εστιατορίων πρόχειρου φαγητού (Fast Foods)”	77
3.3. Μεταβαλλόμενο Περιβάλλον	81
Περιγραφή	81
Ανάλυση συγκεκριμένης περίπτωσης: IBM.....	84
3.4. Προσαρμογή Οργανωτικής Δομής στο Περιβάλλον	88
3.4.1. Μηχανιστική και Οργανική Οργανωτική Δομή	88
3.4.2. Διαφοροποίηση και Ολοκλήρωση (Συνοχή)	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	106
Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	106
ΣΤΟΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ	106
4.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	107
4.2 Οι τύποι των τεχνολογικών αλληλεξαρτήσεων	108
4.2.1 Τεχνολογική Αλληλοεξάρτηση τύπου απλής συνάθροισης	111
4.2.2 Τεχνολογική Αλληλοεξάρτηση τύπου σειράς	114

4.2.3 Η περίπτωση της αμοιβαίας αλληλοεξάρτησης.....	116
4.2.4 Σύνοψη του Συσχετισμού των τεχνολογικών αλληλοεξαρτήσεων και της οργανωτικής δομής	119
4.3 Οι κύριες θεωρητικές συνεισφορές στη μελέτη των επιδράσεων της τεχνολογίας στις οργανώσεις.....	120
4.3.1 Οι τύποι της τεχνολογίας σύμφωνα με τον James Thompson	121
4.3.2 Η μελέτη της Joan Woodward	124
4.3.3 Το μοντέλο του Charles Perrow	131
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	134
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	134
5.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	135
5.2. Απαιτήσεις Πληροφόρησης σε Σταθερό και Μεταβαλλόμενο Περιβάλλον.....	136
5.3 Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και Στρατηγικές	140
5.3.1 Αύξηση της Ικανότητας Διακίνησης-Επεξεργασίας της Πληροφόρησης	143
5.3.2 Μείωση των Απαιτήσεων για Διακίνηση-Επεξεργασία της πληροφοροφόρησης.....	153
5.4 Ορισμένα Θέματα Σχετικά με Διακίνηση-Επεξεργασία της Πληροφόρησης σε Πολυεθνικές Επιχειρήσεις	158
5.5 Συνολική Απόπειρα Προσέγγισης του Οργανωτικού Σχεδιασμού.....	167
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	171
ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ	171
6.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	172
6.2 Οι Συντονιστικοί Μηχανισμοί στις Οργανώσεις	174
6.3 Η Ταξινόμηση των Οργανωτικών Μορφών	177

6.3.1. Τα Συστατικά Μέρη των Οργανώσεων	177
6.3.2. Οι Βασικές Μορφές της Οργανωτικής Δομής.....	181

ΑΝΤΙ - ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η επιλογή ορισμένων σημειώσεων από τις παραδόσεις του μαθήματος: Διοίκηση και Οργάνωση Επιχειρήσεων ΙΙ, αποσκοπεί αφενός μεν στην παρουσίαση - με συνοπτικό και κατανοητό τρόπο, αποφεύγοντας όμως τις κοινοτυπίες και την παροχή 'συνταγών' εκεί που δεν υπάρχουν - των σύγχρονων εξελίξεων της διοικητικής επιστήμης, στους προπτυχιακούς φοιτητές του Τ.Δ.Ε., αφετέρου δε στην κάλυψη του σχετικού κενού στη σχετική επί των εξεταζόμενων θεμάτων ελληνική βιβλιογραφία.

Οι σημειώσεις στην παρούσα μορφή τους - καθώς ευελπιστώ σε μια ακόμη πιο βελτιωμένη και επαυξημένη επανέκδοσή τους - περιλαμβάνουν τρία μέρη:

- Το πρώτο μέρος, στο οποίο επιχειρείται μια κριτική προσέγγιση στις βασικές έννοιες και θεωρίες της διοικητικής επιστήμης, αποτελείται από δύο κεφάλαια.
- Το δεύτερο μέρος, στο οποίο αναλύονται οι επιδράσεις του περιβάλλοντος, της τεχνολογίας και της διακίνησης - επεξεργασίας της πληροφόρησης στον σχεδιασμό της οργανωτικής δομής, αποτελείται από τρία κεφάλαια.
- Το τρίτο μέρος, στο οποίο παρουσιάζονται οι σύγχρονες θεωρητικές συνεισφορές για τη δομή των οργανώσεων και τις οργανωτικές μορφές, περιλαμβάνει προς το παρόν, ένα κεφάλαιο.

Ο Καθηγητής Λεωνίδας Μαρούδας είναι συγγραφέας του πρώτου, δεύτερου και έκτου κεφαλαίου, καθώς και των ενοτήτων 3.3 και 4.3., ενώ ο Καθηγητής Νικόλαος Λίτινας είναι συγγραφέας του πέμπτου κεφαλαίου, καθώς και των ενοτήτων 3.1, 3.2, 4.1 και 4.2.

Βεβαίως, πρέπει να επισημανθεί ότι η διανομή των σημειώσεων αυτών δεν δύναται σε καμιά περίπτωση να υποκαταστήσει τις παρακολουθήσεις των παραδόσεων της αντίστοιχης διδακτέας ύλης.

Εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας στους φοιτητές που συμμετείχαν στις παραδόσεις, για τις ερωτήσεις και τα σχόλια που διατύπωσαν, ορισμένα εκ των οποίων ελήφθησαν υπόψη στη συγγραφή των σημειώσεων που ακολουθούν. Οποιοσδήποτε συμπληρωματικές υποδείξεις, παρατηρήσεις και κριτικές, εκ μέρους των φοιτητών ή των διδασκόντων, θα είναι ευπρόσδεκτες και θα βοηθήσουν σημαντικά σε μια αρτιότερη επαναδιατύπωση των σημειώσεων αυτών στο εγγύς μέλλον.

Λεωνίδας Μαρούδας,
Πάτρα, Δεκέμβριος 2011